

Erdélyi színházi hét a fürdővárosban

Elek Tibor, a Gyulai Várszínház jelenlegi igazgatója 2017. november 1-jén állt munkába. A hagyományok megőrzése mellett számos ponton tervezte megújítani mind a nyári, mind a kamaratermi sorozatot. Úgy tűnik, ez sikerült, pedig nincs könnyű dolga, hiszen még a régióban is a Csabai Nyár programsorozatával és a Szarvasi Vízi Színház kínálatával kell versenyeznie az általa vezetett intézménynek.

A június 22-től augusztus 16-ig tartó összművészeti fesztiválprogram egyik szegmense volt az immár hatodik alkalommal megrendezett *Erdélyi hét*, ami-be véletlenül belecsöppentem ebben az esztendőben. Három előadást láthatam az ottlétem alatt: a Tamási Áron regényéből készített *Ábel. Rengeteg* című friss székelyudvarhelyi adaptációt, az Aradi Kamaraszínháznak a Szegedi Pinceszínházzal közösen létrehozott *Amadeus*-át és a nagyváradiak *Csinibabáját*.

A Gyulai Várszínháznak évtizedekre visszanyúló kapcsolatai vannak a romániai (erdélyi, partiumi és bánági) magyar színházakkal. Július 31. – augusztus 6. között mindennap más-más erdélyi színház előadását nézhették meg az érdeklődők, volt, hogy kettőt is. A Fehér-Körös menti teátrum az idén a 60. évadját tartotta, és jövőre fogja ünnepegni 60. születésnapját. Ebből az alkalomból kérdeztem a fesztivál végén a Gyulai Várszínház igazgatóját, a *Bárka*

Elek Tibor a gyulai vár kapuja előtt

folyóirat főszerkesztőjét az *Erdélyi hét* tapasztalatairól.

– *Mi a célja az intézménynek az Erdélyi héttel? Érdemes-e ezért egy színházi fesztivált megrendezni, életben tartani?*

– Szerintem igen. Az Erdélyben és a Partiumban működő színházak szívesen jönnek erre a fesztiválra. A határon túli magyar színjátszás nagyon gazdag, változatos. Ezt a sokszínűséget szeretnénk megmutatni a magyarországi nézőknek, színházi szakembereknek, akik Gyulán találkozhatnak az elmúlt egy-két év legjobb és legkülönlegesebb előadásai közül válogatott programmal. Járom az erdélyi színházakat

is év közben, nézem a bemutatókat. Egy-egy sikeres darab számos kérdést vet fel. A szándék mellett biztosítani kell a műszaki-technikai feltételeket, hogy megvalósítható legyen valamilyen színpadunkon, illetve hogy illeszthetők legyenek egymás mellé az előadások úgy, hogy az műfajilag is változatosságot mutasson. Az előző évek nagy sikerére tekintettel idén hatodik alkalommal szerveztük meg a Gyulai Várszínházban ezt a fesztivált. A Tószínpadra és a Várszínpadra is terveztünk előadást, de az időjárás közbeszólt, így mind a két produkciót be kellett vinni a művelődési házba. Új helyszínnel is gyarapodtunk. A gyergyói Figura Stúdió Egressy Zoltán *Portugál* című sikerdarabjának kocsmaszínházi változatával érkezett, amit a Red Hole Music Pubban adtak elő, Tóth Árpád rendezésében. Ez új színfolt a fesztivál életében, hisz' a gyulaiak sem nagyon láttak még kocsmaszínházi előadást. Itt egyszerre csak 60 ember tudta megtekinteni a darabot, ezért a színészek kétszer is előadták a művet hatalmas sikerrel. Világhírű műről van szó, amire ráerősített az autentikus környezet is, hiszen ez az előadás kimondottan kocsmai körülmények közé készült. Két másik kortárs darabot is láthattak a nézők. Egyik a marosvásárhelyi Yorick Stúdió *Lélekfitnesz* című legújabb produkciója. A Lackfi János kortárs író, költő műveiből összeállított, dalban és prózában megszólaló színházi előadást Sebestyén Aba rendezte. A verseket Cári Tibor zenésítette meg. Szabó J. Attila csellójátéka segítségével játékosan, a költészet és a zene segítségével kérdeztek rá életünk értelmére. A másik kortárs darab a temesvári Csiky Gergely Állami Magyar Színház Visky

András *Caravaggio* című művéből készített előadása, amelyet Visky Andrej rendezett. Az idén több kamaradarab szerepelt a repertoáron, ennek elsősorban anyagi okai voltak, hiszen tavasszal még nem tudtuk, hogy mennyi pénz lesz a költségekre. Még június elején sem volt egy fillér sem erre az évadra, ezért nagy kockázatot nem mertünk vállalni, de ez semmiképpen nem ment a minőség rovására.

– *Milyen előadások színesítették még az idei fesztivál programját?*

– A Csiki Játékszín *Klamm háborúja* című kamaradarabja izgalmas pszichogram volt, amely az alárendeltség és az elnyomás rendszerében az erőszak okainak igyekezett a végére járni Vass Csaba előadásában, Barabás Árpád rendezésében. A székelyudvarhelyi Tomcsa Sándor Színház a Tamási Áron regényből készített *Ábel. Rengeteg* című friss adaptációját hozta Gyulára. Győzhet-e a fény a sötétség felett? Hogyan tudunk otthon lenni ebben a világban? – ezekre a kérdésekre kereste a választ az 1920-ban a Hargitán játszódó történet Tóth Tünde rendezésében, Cári Tibor zenéjével. Az Aradi Kamaraszínház két nagy sikerű előadásával is szerepelt. Az egyik a Szegedi Pinceszínházzal közösen létrehozott *Amadeus*, amely a legjobb rendezés (Tapasztó Ernő) és a legjobb női alakítás (Sebők Maja) díját nyerte el az idei Atelier Nemzetközi Színházi Fesztiválon Nagybányán. A 497 című táncszínházi, „performance” jellegű előadás táncdramatikus eszközökkel mutatta be négy romániai fiatal kálváriáját. Ez a Békéscsabai Tabán Táncegyüttessel közösen létrehozott előadás a legjobb koreográfia (Farkas Tamás) és a legjobb zene (Gera

Gábor) díjat nyerte el a 28. Atelier fesztiválon.

– Az Erdélyi hét kapcsán jutott eszembe Szilágyi Enikő, akit 2017-ben a Francia Köztársaság Kulturális Minisztériuma által irányított Művészetek és irodalom rendje lovagi címmel tüntetett ki. Az erdélyi származású színművésznő Románia és Magyarország színházai után játékaival és énekével a legrangosabb nyugat-európai színpadokat is meghódította. Hogy kerültek vele kapcsolatba?

– Amikor – néhány évvel ezelőtt – a marosvásárhelyi Yorick Stúdió vendégszerepelt nálunk a Sebestyén Aba rendezte *Eltűntek* című darabjával, Szilágyi Enikő játszotta a főszerepet. Akkor ismerkedtünk meg. Aztán folytattuk a közös munkát egy Trianon-esttel, amely elsősorban Szöcs Géza verseire épült. Később megkeresett egy előadásteranggal, hogy készítene egy darabot Jászai Mari naplójából, vallomásaiból. A *Mi lennék nélküled?* nemcsak a neves színésznőnek állított emléket, hanem Petőfi Sándor alakját is megidézte. Tükröt kívánt tartani a jelen kulturális életnek, a nemzetét és nemzete érdekeit megtagadóknak, illetve az azokat féltve óvóknak – ezért igent mondtam rá. Ez a Gyulai Várszínház darabja volt, és az előadás bekerült a Déryné-programba, így juthatott el számos magyarországi és erdélyi településre is. A Gyulai Várszínház tavalyi bemutatója volt a *De mi lett a nővel?* is. A csehovi világ Kiss Csaba által megidézett férfi-meséje visszaröpített az időben. A történet örök, három férfi, három színész – a mi esetünkben neves erdélyi művészek, Györffy András, Kárp György és Szélyes Ferenc – mesélt Bérés László rendezésében egy nőről

egy látszólag soha véget nem érő utazáson, az élet színpadán. Ez a darab is sikerrel szerepelt számos helyszínen a Déryné-program jóvoltából.

– Elek Tibort irodalomtörténészként ismertem meg, aki előbb Székely János, majd Markó Béla költői világáról jelentetett meg egy kiváló monográfiát, de a hatvanadik születésnapját is különleges könyvvel, a Szerelmem, Erdéllyel köszöntötte a Gondolat Kiadó. A kötetben válogatott esszék és kritikák voltak Erdély magyar irodalmáról. Ugye nem véletlen, hogy Székely János-darabbal indította el hét esztendővel ezelőtt színgazgatói munkásságát?

– Valóban Székely Jánossal keztem az első évadot, akkor indult a *Nemzeti klasszikusok napjai* sorozatunk. Irodalomtörténészként is sokat foglalkoztam vele, monográfiát írtam róla, és az ő életműve volt a doktori disszertációm témája is. A *Caligula helytartóját* újra műsorra tűztük, mert 1978-ban emlékezetes bemutatója volt ennek a darabnak a várszínházban a Harag György által rendezett előadás Óze Lajossal, Lukács Sándorral a főszerepben. A Nemzeti Színházzal közösen mutattuk be, és örömmre szolgál, hogy azóta is nagy sikerrel játsszák. Azóta már tartottunk Weöres Sándor-, Márai Sándor-, Szabó Magda-, Tamási Áron- napokat. Az idei Molnár Ferenc- napokon is volt egy remek előadása a nagyváradi társulatnak, a *Játék a kastélyban* című klasszikus vígjátékot adták elő újszerűen, játékosan, nagy lendülettel. A nagyváradi Szigligeti Színházzal évek óta nagyon szoros a kapcsolatunk. Rendszeresen járok az előadásaikra, tisztelem, becsülöm a társulatot, a vezetőivel is korrekt

munkakapcsolatom van. Három évvel ezelőtt a Szigligeti Színháznak és a Gyulai Várszínháznak volt egy közös *Hamlet*-bemutatója is a Shakespeare Fesztiválon, de szinte minden évben szerepelnek itt valamilyen előadással. A múlt évben szilveszterkor láttam Pierre-Augustin de Beaumarchais *Figaro házassága, avagy egy örült nap* című vígjátékát az ő előadásukban, és ezt bemutatták az idén első alkalommal megtartott Világirodalmi Klasszikusok Fesztiválja elnevezésű színházi programsorozatunkban. Az Erdélyi hétre meghívtam a Csinibabát,

ezt a Tószínpadra álmodta Novák Eszter. Ennél autentikusabb helyen el sem lehet képzelni az előadást, ha csak arra gondolunk, hogy „Reszket a hold a tó vizén...”. Még csónakos jelenettel is készültek, valódi vízbeborulással. Sajnos ezt a részt nem lehetett megvalósítani – maradéktalanul – a művelődési ház színpadán. Az idei szilveszterre is hívnak egy bemutatóra, szívesen megyünk, mert a nagyváradi barátaink mindig képesek meglepni minket valami különlegességgel.

Kocsis Csaba

Debrecen